

US HUMAN RIGHTS AND DEMOCRACY STRATEGY

Nasiba R. Sanoyeva

master's student

Tashkent State University of Oriental Studies

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: USAID, Congress, International Tribunal, Cold War, United Nations,

Received: 28.04.24

Accepted: 30.04.24

Published: 02.05.24

Abstract: The United States Agency for International Development (USAID) promoted political freedom as an integral part of development, and this process continues today. It also recognizes that support for democracy, human rights, and governance is essential to the pursuit of freedom and national security, and to the broader social and economic development goals of the United States Agency for International Development () and the US government.

AQSHNING INSON HUQUQLARI VA DEMOKRATIYA STRATEGIYASI

Nasiba R. Sanoyeva

magistratura talabasi

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: USAID, Kongress, Xalqaro tribunal, Sovuq urush, Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Genotsid

Annotatsiya: AQSH Xalqaro Taraqqiyot Agentligi (USAID) siyosiy erkinlikni taraqqiyotning ajralmas qismi sifatida ilgari surgan bo'lib, bu jarayon bugungi kunda ham davom etib kelmoqda. Shuningdek, u demokratiya, inson huquqlari va boshqaruvni qo'llab-quvvatlash erkinlik va milliy xavfsizlikka intilishda muhim ahamiyatga ega ekanligini hamda AQSH Xalqaro Taraqqiyot Agentligi (USAID) va AQSH hukumatining kengroq ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanish maqsadlariga erishish uchun muhim ekanligini tan oladi.

СТРАТЕГИЯ США ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА И ДЕМОКРАТИИ**Насиба Р. Саноева***студент магистратуры**Ташкентский государственный университет востоковедения**Ташкент, Узбекистан*

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: USAID, Конгресс, Международный трибунал, Холодная война, Организация Объединенных Наций, Геноцид

Аннотация: Агентство США по международному развитию (USAID) пропагандировало политическую свободу как неотъемлемую часть развития, и этот процесс продолжается и сегодня. Он также признает, что поддержка демократии, прав человека и управления необходима для достижения свободы и национальной безопасности, а также для более широких целей социального и экономического развития. Агентства США по международному развитию (USAID) и правительства США.

KIRISH

1990-yillarning boshidan boshlab AQSH Xalqaro Taraqqiyot Agentligi (USAID) siyosiy erkinlikni taraqqiyotning ajralmas qismi sifatida ilgari surdi. 2013-yil iyun oyida e'lon qilingan AQSH Xalqaro Taraqqiyot Agentligi (USAID)ning Demokratiya, inson huquqlari va boshqaruvi (DRG) strategiyasi inson huquqlari va demokratik boshqaruvga erishishda ishtirok etish va mas'uliyatning markaziylikini ta'kidlaydi. Shuningdek, u demokratiya, inson huquqlari va boshqaruvni qo'llab-quvvatlash erkinlik va milliy xavfsizlikka intilishda muhim ahamiyatga ega ekanligini hamda USAID va AQSH hukumatining kengroq ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanish maqsadlariga erishish uchun muhim ekanligini tan oladi.

ASOSIY QISM

Ushbu maqolani yozishda ko'plab manbalardan unumli foydalanishga harakat qilindi. Mavzudan kelib chiqqan holda, asosan, chet el manbalariga tayanildi. Shu yo'l bilan mavzuga yana ham aniq va izchil yondashuv olib borildi. Ushbu maqolani yozishda AQSH Xalqaro Taraqqiyot Agentligining manbalaridan hamda

Maykl Veber, Hal Brands, Maykl Entoni Makfol va boshqa bir qancha olimlar tadqiqotlaridan foydalanildi.

Maykl Entoni Makfol 1963-yil 1-oktabrda tug'ilgan amerikalik akademik va diplomat, 2012-2014-yillarda Qo'shma Shtatlarning Rossiyadagi elchisi bo'lib ishlagan. U shuningdek, Piter va Xelen Bing nomli Guver institutining katta ilmiy xodimi, The Washington Post gazetasining sharhlovchisi. Elchi lavozimiga nomzod bo'lishidan oldin Makfol AQSh Milliy

xavfsizlik kengashida prezidentning maxsus yordamchisi hamda Rossiya va Yevroosiyo masalalari bo'yicha katta direktor lavozimlarida ishlagan.

Hal Brands (1983 yilda tug'ilgan) - amerikalik siyosatshunos va AQSh tashqi siyosati olimi. U Jons Xopkins universiteti ilg'or xalqaro tadqiqotlar maktabining (SAIS) global masalalar bo'yicha taniqli professori Genri A. Kissinger va American Enterprise Institute rezident olimidir. O'z navbatida juda ko'plab siyosiy masalalarni keng yoritgan maqola va kitoblar muallifi hamdir.

Demokratiya bo'yicha ba'zi ekspertlar 1970-yillarning o'rtalarini demokratiyaning global kengayishining (ba'zilar buni demokratiyaning "uchinchi to'liqini" deb ataydilar) boshlang'ich nuqtasi sifatida ko'rishadi, bu 1991-yilda Sovet Ittifoqining parchalanishi va yakuniy qulashi bilan yanada tezlashdi. Ba'zi AQSHda optimizm.

Biroq, Sovuq Urushdan keyingi dastlabki davrdagi siyosatchilar Qo'shma Shtatlarning xorijda yanada insonparvar va demokratik boshqaruvni yaratish qobiliyatiga nisbatan ma'lum darajada pasayib ketdi. Ushbu eroziya raqobatdosh strategik imperativlar, AQSH hukumati Afg'oniston va Iroqdagi AQSH harbiy bosqinidan so'ng huquqlarni hurmat qiluvchi va demokratik siyosiy tizimlarni rivojlantirishga urinishlarida duch kelgan qiyinchiliklar va butun dunyo bo'ylab demokratiya va inson huquqlariga tahdidlarning kengayishi sharoitida yuz berdi. Bu muammolar qatorida ba'zi hukumatlarning fuqarolik jamiyati va ommaviy axborot vositalarini cheklashlari, "demokratik orqaga qaytish" ning tobora kuchayib borayotgan shakllari, texnologik o'zgarishlar va avtoritar hukumatlarning xalqaro ta'siri bilan bog'liq muammolar bor.

Kongressning harakatlari AQSH hukumati xorijiy kontekstlarda demokratiya va inson huquqlari bilan bog'liq masalalarni hal qilishda foydalanishi mumkin bo'lgan qonunchilik qoidalari va tegishli siyosat vositalarining o'sib borayotgan va rivojlanib borishiga olib keldi. Bu vositalar, jumladan, demokratiyaga yordam berish dasturlarini o'z ichiga oladi; ijro etuvchi hokimiyatning hisobot talablari; AQSHning xalqaro institutlar va tashabbuslar orqali ishtirok etishi; cheklovchi qonun hujjatlari xorijiy yordam va qurol sotish; maqsadli sanksiyalar bo'yicha organlar; import cheklovlari va eksport nazorati va boshqalar. Kongress nazoratni amalga oshirar ekan, resurslarni o'zlashtirar ekan va global miqyosda demokratiya yoki inson huquqlarini targ'ib qilish uchun qo'shimcha vakolatlarni ko'rib chiqadi, u quyidagi masalalarni ko'rib chiqishi mumkin:

- AQSH manfaatlari va boshqa maqsadlar bilan keskinlik.

Qo'shma Shtatlarning xorijda demokratiya va inson huquqlarini rivojlantirishga qaratilgan sa'y-harakatlari tarafdorlari bunday sa'y-harakatlar uzoq muddatli AQSHga xizmat qiladi, deb

ta'kidlaydilar. Biroq, bu sa'y-harakatlar ba'zida AQSHning boshqa tashqi siyosat maqsadlari bilan ziddiyatli bo'lishi mumkin. Xitoy va Rossiya hukumatlari bilan raqobat kuchaygan hozirgi davrda AQSH demokratiya va inson huquqlariga urg'u berish Amerikaning ba'zi maqsadlariga erishishni qo'llab-quvvatlashi va AQSH siyosatchilari oldida turgan boshqa siyosat masalalarining murakkabligiga hissa qo'shishi mumkin.

- Ta'sir va samaradorlik.

AQSHning demokratiya va inson huquqlari sohasidagi sa'y-harakatlarining ta'sirini baholash qiyin va bu sa'y-harakatlar hozirgi davrda Sovuq urushdan keyingi dastlabki yillarga qaraganda ko'proq muammolarga duch kelishi mumkin. Umuman olganda, ekspertlar boshqaruv bilan bog'liq o'zgarishlarni uzoq davom etadigan, noaniq va chiziqli bo'lmagan jarayonlar sifatida ko'rishadi, bunda ko'pincha Qo'shma Shtatlar (yoki boshqa xorijiy ishtirokchilar) ularga ta'sir qilish qobiliyatiga sezilarli cheklovlar qo'yiladi.

- AQSHning ishonchliligi haqidagi tanqidlar va savollar.

Ba'zi tanqidchilarning ta'kidlashicha, AQSH demokratiyasi va inson huquqlarini targ'ib qilish Amerika qadriyatlarini boshqa jamiyatlarga singdirish va xorijiy hukumatlarning ichki ishlariga "aralashuv" dir. Boshqa tanqidlar orasida, masalan, AQSH hukumati strategik sheriklar hukumatlarini turli demokratiya va raqib hukumatlarga qaraganda inson huquqlari standartlari va Qo'shma Shtatlar o'zining ichki demokratiyasi va inson huquqlari muammolari va xorijdagi xatti-harakatlarini hisobga olgan holda ishonchlilikka ega emas demokratiya va inson huquqlariga salbiy ta'sir ko'rsatgan degan tanqidlar mavjud.

Keyingi yillarda Kongress AQSH tashqi siyosatida inson huquqlari va demokratiya masalalarini yanada institutsionalizatsiya qildi va takomillashtirdi hamda bir qator siyosat vositalarini ishlab chiqishga yordam berdi.

Quyidagilar shular jumlasidandir:

- inson huquqlari asosida yordam ko'rsatishga qo'shimcha va ko'proq maqsadli cheklovlar o'rnatdi (masalan, inson huquqlari asosida xorijiy xavfsizlik kuchlari bo'linmalariga yordamni cheklovchi "Leahy qonunlari");[1]

- Davlat departamenti va NED tomonidan boshqariladigan demokratiyaga ko'maklashish dasturlari uchun ajratilgan mablag'lar;[2]

- yangi xorijiy yordam, hisobotlar, byurokratik tuzilmalar va tashvishli masalalar bilan bog'liq organlar yaratildi.

- samaradorlik ko'rsatkichlari, jumladan, demokratiya va inson huquqlari bilan bog'liq bo'lgan ko'rsatkichlar asosida iqtisodiy yordam ko'rsatish uchun Mingyillik chaqiriqlari korporatsiyasi tashkil etildi;[3]

- yangi komissiyalar va boshqa nazorat mexanizmlari yaratildi (masalan, Xitoy bo'yicha Kongress-ijroiya komissiyasi va AQSHning xalqaro diniy erkinlik bo'yicha komissiyasi);
- inson huquqlari buzilishi yoki korrupsiya asosida jismoniy va yuridik shaxslarga nisbatan vakolatli maqsadli sanksiyalar.

Qo'shma Shtatlar demokratiya va inson huquqlarini ilgari surish uchun ko'p tomonlama institutlar va boshqa xalqaro guruhlar orqali ishlaydi. Ikkinchi jahon urushidan keyin boshlab, Birlashgan Davlatlar va boshqa yetakchi demokratik davlatlar demokratik me'yorlarni ko'p tomonlama institutlar, jumladan, xalqaro moliya institutlarini boshqaruvchi Bretton-Vuds tizimi (1944), Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT, 1945), Shimoliy Atlantika Shartnomasi Tashkiloti (NATO, 1949), Xalqaro Tashkilotlar doirasida o'rnatishga intildi. Yevropada xavfsizlik va hamkorlik (YEXHT, 1975) va Yevropa Ittifoqi (Yevropa Ittifoqi, 1993) va boshqalar.⁶³ Ushbu institutlarning asoschilari ma'lum darajada demokratiya va inson huquqlari normalarini xalqaro tartibning operatsion tizimlariga o'rnatdilar va mamlakatlarni demokratik standartlarga javob berishga rag'batlantirish uchun xavfsizlik va iqtisodiy manfaatlarga ega normalar bilan ularni bir-biriga bog'ladilar. Ixtisoslashgan xalqaro tashkilotlar ham vaqt o'tishi bilan inson huquqlari va demokratik boshqaruvni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish uchun monitoring va ommaviy hisobotlar, texnik yordam va boshqa vositalardan foydalanadilar. Ular orasida BMT va mintaqaviy inson huquqlari organlari; Xalqaro jinoiy sud kabi xalqaro tribunallar; Demokratik davlatlar hamjamiyati; Ochiq hukumat hamkorligi; OAV erkinligi koalitsiyasi va Ozodlik Onlayn Koalitsiyasi va boshqalar.

Inson huquqlari bo'yicha shartnomalar va AQSHning ratifikatsiyasi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasi tomonidan qabul qilingan va kuchga kirgan shartnomalardan to'qqiztasini inson huquqlari bo'yicha asosiy xalqaro shartnomalar deb hisoblaydi (to'qqizta tegishli Fakultativ Protokollar bilan bir qatorda). Ushbu shartnomalar doirasiga fuqarolik va siyosiy huquqlar kiradi; iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar; alohida huquqlar zaif guruhlar; va ayrim yomon muomala shakllariga (masalan, qiynoqlarga) qarshi huquqlar. Ushbu shartnomalar tomonidan shartnomaning bajarilishini nazorat qilish vazifasi yuklangan mustaqil ekspertlar qo'mitalari tuziladi.

Ishtirokchi davlatlar.[4] Boshqa xalqaro shartnomalar ham inson huquqlari masalalariga, jumladan, masalan, Genotsid jinoyatining oldini olish va jazolash to'g'risidagi konventsiyaga tegishli. Odam, ayniqsa, ayollar va bolalar savdosining oldini olish, bostirish va jazolash protokoli.[5]

Qo'shma Shtatlar, AQSH ichki qonunchiligi va amaliyotida inson huquqlari himoyalanganiga qaramay, inson huquqlari bo'yicha to'qqizta asosiy xalqaro shartnomadan

oltitasini ratifikatsiya qilishdan o'zini tiyadi. Ushbu shartnomalardan, Qo'shma Shtatlar Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakti (1992-yilda ratifikatsiya qilingan), Irqiy kamsitishning barcha shakllariga barham berish to'g'risidagi xalqaro konventsiyani (1994) va Qiynoqlar va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala yoki jazolarga qarshi konventsiyani ratifikatsiya qilgan. (1994).[6] AQSHda inson huquqlari bo'yicha shartnomalarni ratifikatsiya qilish tarafdorlari ratifikatsiya inson huquqlarini ilgari surishda AQSH yetakchiligini kuchaytiradi, deb ta'kidlaydilar. Ularning ta'kidlashicha, ratifikatsiya qilmaslik Qo'shma Shtatlar chet el hukumatlarini inson huquqlari bo'yicha xalqaro majburiyatlarga rioya qilishlarini targ'ib qilganda uning ishonchini pasaytiradi.

XULOSA

Hozirgi vaqtda AQSH hukumati va Xitoy va Rossiya hukumatlari o'rtasidagi geosiyosiy raqobatga e'tibor qaratilayotganini hisobga olsak, AQSHning demokratiya va inson huquqlariga qaratilgan ritorik va siyosatdagi urg'usi AQSHning ba'zi maqsadlariga erishishni qo'llab-quvvatlashi mumkin, shu bilan birga boshqalarini murakkablashtirishi mumkin.

Xitoy va Rossiyaning repressiv siyosiy tizimlaridan farqli o'laroq, umumiy demokratik qadriyatlar Qo'shma Shtatlar va uning demokratik ittifoqchilari o'rtasidagi birdamlikning kuchli va chuqur ildiz manbai bo'lishi mumkin. Darhaqiqat, demokratiya va inson huquqlari qadriyatlariga mos keladigan xalqaro tartibni saqlash ba'zi tahlilchilarning fikriga ko'ra, bunday raqobat uchun sabab: "Xitoy va Rossiya rahbarlari liberal xalqaro tartibni qisman shubha ostiga olishmoqda, chunki ular bu tartib tamoyillarini o'z rejimlariga ekzistensial tahdid deb bilishadi va ular xavfsizroq bo'lishiga ishonishadi. yanada noliberal dunyoda. Natijada Pekin ham, Moskva ham dunyoni orqaga qaytarishga harakat qilmoqda demokratik me'yorlarning ta'siri va ularning revizionistik rejalariga qarshi bo'lgan demokratik mamlakatlarni zaiflashtiradi." Boshqa tomondan, ba'zi tahlilchilar ushbu geosiyosiy raqobatda raqobatlashuvchi mafkuralarning (ya'ni, demokratiya va avtoritarizm o'rtasidagi) muhimligiga shubha qilishadi va AQSHning qadriyatlarga urg'u berish avtoritar mafkura bilan raqobatni kuchaytirish kabi xavflarni keltirib chiqarishini ta'kidlaydilar.

Shuni aytib o'tish joizki, Amerika tashqi siyosatida inson huquqlari va demokratiya strategiyasi alohida o'rin kasb qiladi va u o'zini oqlab kelmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- [1] "Restrictions on Individual Security Force Units (The "Leahy Laws").
- [2] "Democracy Assistance."
- [3] CRS Report RL32427, Millenni Challenge Corporation: Overview and Issues
- [4] <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/ccpr>.

[5] The United States has signed and ratified both treaties. The latter is a supplement to the U.N. Convention against Transnational Organized Crime.

[6] The United States has signed but not ratified the International Covenant on Economic, Social, and Cultural Rights (signed in 1977), the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (1980), the Convention on the Rights of the Child (1995), and the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2009). The United States has neither signed nor ratified the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families and the International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance.